

Helse- og omsorgsdepartementet

Vår saksbehandler: Trude Hagen
Vår ref.: 1177113

Vår dato: 02.11.20
Deres ref.: 20/3683

Høring – innføring av krav om at kommuner og helseforetak skal avtale hvordan de sammen skal planlegge og utvikle tjenester.

Regjeringen foreslår å innføre et krav om at kommuner og helseforetak skal avtale hvordan de sammen skal planlegge og utvikle tjenester. Forslaget er en oppfølging av Meld. St. 7 (2019–2020) Nasjonal helse- og sykehusplan 2020–2023 og regjeringens avtale med KS av 23. oktober 2019 om etablering av helsefelleskap. Formålet med lovendringen er å bidra til mer sammenhengende helse- og omsorgstjenester, og bedre utnyttelse av ressursene i helse- og omsorgstjenesten gjennom bedre felles planlegging. Norsk Sykepleierforbund støtter forslaget og intensjonen bak det. Vi mener imidlertid at en forskriftsfesting av et slikt generelt krav ikke uten videre vil føre til mer felles planlegging og utvikling – og det åpner for store variasjoner. Kravet må følges opp og understøttes av andre virkemidler fra myndighetene. Dette begrunner vi i det følgende. Høringssvaret må også sees i sammenheng med NSF's høringssvar til *Bedre velferdstjenester for barn og unge som har behov for et sammensatt tjenestetilbud*.

Våre viktigste innspill:

- NSF støtter intensjonen bak forslaget, men mener det ikke er tilstrekkelig for å sikre mer felles planlegging og tjenesteutvikling mellom kommuner og helseforetak.
- Det trengs tydeligere forventninger og krav til hva kommuner og helseforetak skal samarbeide om og hvordan det bør gjøres.
- Det må vurderes hvordan finansielle og pedagogiske virkemidler kan understøtte arbeidet i helsefelleskapene.

Generelle merknader

Høringsnotatet gir en god gjennomgang av erfaringene med samarbeidsavtaler som et virkemiddel for bedre samhandling. Vi har særlig merket oss følgende påpekning fra departementet: «*En utfordring for samarbeidet mellom kommuner og helseforetak i dag ser ut til å være at saker ikke alltid blir diskutert på rett nivå av personer med riktig kompetanse og myndighet.*» God samhandling må bygges nedenfra og opp, og det må sikres at de riktige tjenestene og folkene er representert – det vil si fagfolk, pasienter og pårørende som er involvert i samhandlingen. Sykepleietjenestene og sykepleierne spiller en stor og avgjørende rolle i svært mange pasientforløp, herunder pakkeforløp, og ivaretar viktige koordineringsoppgaver både rundt den enkelte pasient, og på tjenestenivå. Det gjelder ikke

minst for de gruppene som skal prioriteres i helsefellesskapene. Avtalen mellom regjeringen og KS sikrer ikke at sykepleietjenestene er direkte representert i beslutningsstrukturen, verken fra kommuner eller helseforetak. Dette er en stor svakhet og risiko som må rettes opp i det videre arbeidet med helsefellesskapene. NSF etterlyser også en tydeliggjøring av tillitsvalgte plass i beslutningsstrukturen og ber om at dette klargjøres. Hvis ikke åpnes det opp for en svært ulik praksis, som ikke sikrer nødvendig medvirkning og involvering av ansatte og deres organisasjoner.

Departementet viser i notatet til at helseforetak i dag involverer hverandre lite i planlegging og utvikling av tjenester. Helseforetakene involverte ikke kommunene godt nok i arbeidet med sine utviklingsplaner, og departementet kjenner ikke til eksempler på at kommuner har involvert helseforetakene. Dette er tankevekkende i lys av at foretak og kommuner begge har et «sørge-for»- ansvar, som *samlet* skal sikre at befolkningens behov for helse- og omsorgstjenester blir dekket. I årene fremover vil både en aldrende befolkning, barn og unge med psykiske vansker og mangelen på helsepersonell være et felles anliggende for kommuner og foretak. Helseforetak, kommuner og universitets- og høyskoler må ta et felles ansvar, og bidra til at tjenestenes personellbehov og befolkningens behov for tjenester, blir dekket. NSF vil oppfordre departementet til å ta tak i mangelen på strategiske planer for helse- og omsorgstjenestene i kommunene, herunder kompetanseplaner, som påpekes i høringsnotatet. Dette er avgjørende for at kommunene skal kunne oppfylle sitt «sørge-for» - ansvar på en god måte.

Nærmere vurdering av forslaget

Forslaget innebærer ikke et krav om én felles plan, men et krav om å beskrive hvordan et samarbeid om å utvikle og planlegge tjenestene skal være. Det stilles heller ikke lovfestede krav til innholdet i planleggingsprosessen utover at den skal gjelde utvikling og planlegging av tjenestene. NSF oppfatter kravet som utydelig og med åpenbar fare for å ende opp som et sett prosedyrer, heller enn reell samhandling og helhetlig utvikling av tjenestetilbudet rundt de prioriterte målgruppene. NSF mener det er behov for å være tydeligere overfor kommuner og helseforetak om *hva* som er forventet mht felles utvikling og planlegging, og *hvordan* de skal arbeide. Om regjeringen ikke ønsker å ta dette inn i forskrift må det tas i bruk pedagogiske virkemidler for å beskrive retningen og forventningene på en tydeligere måte. NSF mener også det bør vurderes hvordan finansielle virkemidler kan tas i bruk for å stimulere til mer felles planlegging og tjenesteutvikling i regi av helsefellesskapene. Dersom helsefellesskapene skal utgjøre en forskjell må de ha virkemidler, ressurser og myndighet som understøtter målsettingene i avtalen.

Med vennlig hilsen

Lill Sverresdatter Larsen
Forbundsleder

Kari E. Bugge
Fagsjef